

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **D. B.**, zastoupený Mgr. Petrem Budilem, advokátem se sídlem K Nemocnici 2375/2a, Cheb, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 2. 2021, čj. MPSV-2021/18386-915, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 2. 2022, čj. 16 Ad 60/2021-197,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Petru Budilovi, advokátovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti v celkové výši 1 300 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Úřad práce ČR – krajská pobočka v Karlových Varech (dále „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 1. 2. 2021, čj. MPSV-2021/18386-915, žalobci nepřiznal příspěvek na živobytí podle § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Žalobce neprokázal, že je osobou v hmotné nouzi ve smyslu uvedeného ustanovení. V záhlaví uvedeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

[2] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou. Namítl, že správní orgány ignorovaly § 2 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Nesprávně opomenuly slova *nestanoví-li tento zákon jinak* v § 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi a slovo *nebo* v § 2 odst. 2 písm. a), kdy živobytí není podmíněno souvětím, které patří pouze k odstavci § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Popsal své osobní, příjmové a majetkové poměry. Tvrdil, že v situaci, kdy nemá příjmy ani úspory, má nárok na příspěvek na živobytí ve výši existenčního minima. Vedle toho požadoval, aby za něj stát zaplatil dluh na veřejném

zdravotním pojištění. Zákon o pomoci v hmotné nouzi nestanovuje jako podmínku přiznání nároku, aby byl žalobce evidován jako uchazeč o zaměstnání. Jde jen o statistickou položku, která má vliv na výši dávky. V dalších podáních adresovaných soudu označil požadavek správních orgánů na zaměstnání za nezákonný.

[3] Krajský soud v Plzni shora označeným rozsudkem žalobu zamítl. Z formulace § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi jednoznačně vyplývá, že podmínka objektivní nemožnosti zvýšit si svůj příjem stanovená v závěru daného ustanovení se vztahuje k oběma písmenům tohoto ustanovení. Žalobce nezpochybnil, že na něj nelze aplikovat žádnou z výjimek uvedených v § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalovaný dané ustanovení aplikoval správně, neboť žalobce ukončil pracovní poměr ve zkušební době, a po uplynutí sankční doby vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání se do ní odmítl znovu zaevidovat. Na žalobce se nevztahuje ani § 51 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ze kterého odvíjí nárok na existenční minimum. Dané ustanovení se týká jen neprávem vyplacených částek. Žalobci ale žádné peněžní prostředky poukázány nebyly. Nepřípadný je i poukaz žalobce na § 12 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, protože jeho povinnost zaevidovat se v evidenci uchazečů o zaměstnání plyne již z § 3 odst. 1 písm. a) téhož zákona. Obdobně i § 21 odst. 1 a § 25 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se vztahují pouze na osoby splňující definici osoby v hmotné nouzi.

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Má za to, že vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání není povinné. To, že příspěvek na živobytí není podmíněn zaměstnáním, vyjádřil i NSS v rozsudku ze dne 28. 4. 2022, čj. 6 Ads 367/2020-29. Přestože je dovětek v § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi vztažen i na písm. a), jeho význam je odlišný než v případě písm. b). Spojka „nebo“ použitá v daném ustanovení má vylučovací význam. Vedle toho poukázal na § 24 téhož zákona, který evidenci uchazeče o zaměstnání zmiňuje jen v písm. b). Evidence proto není podmínkou. Nelze jej sankcionovat za to, že podal výpověď ve zkušební době. V nepřiznání příspěvku na živobytí spatřuje diskriminaci. Stěžovatel též namítá, že krajský soud opomněl druhý bod žaloby. Dále žádá o vyloučení soudkyně (Mgr. K.), protože jeho příjem ve výši 0 Kč je zřetelný. Její vyloučení žádá také z důvodu, že opomněla odkladný účinek odvolání podle § 85 správního řádu a podcenila význam výkazu nedoplatek a výzvy k zaplacení od Všeobecné zdravotní pojišťovny. Popsal své majetkové poměry a zvýšení cen potravin, od kterého odvíjí potřebnost základního finančního příjmu.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[6] Vzhledem k tomu, že se jedná o věc, v níž po 1. 4. 2021 rozhodoval samosoudce, Nejvyšší správní soud přistoupil ke zkoumání přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. (viz např. usnesení NSS ze dne 15. 10. 2021, čj. 8 Azs 236/2021-34). Zabýval se tedy tím, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnost lze pro stručnost odkázat na usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, jehož závěry se týkaly kasačních stížností ve věci mezinárodní ochrany, ale lze je vztáhnout i na ostatní typy řízení, v nichž se otázka přijatelnosti kasační stížnosti posuzuje (k tomu srov. usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS). Kasační stížnost je přijatelná, pokud: (1) se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny

pokračování

rozdílně; (3) je potřeba učinit judikaturní odklon; (4) by bylo v napadeném rozhodnutí krajského, resp. městského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[7] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[8] K části uplatněné kasační argumentace je nicméně třeba předeslat, že není přípustná. Stěžovatel (přestože mu soud ustanovil zástupce) do značné míry vede svou argumentaci mimoběžně s nosnými důvody napadeného rozsudku. Ten stojí na závěru, že stěžovatel není osobou v hmotné nouzi, protože nesplňuje podmínky § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Převážná část kasační argumentace však směřuje k jiným otázkám (aplikaci jiných ustanovení, která v této věci nejsou relevantní – zejm. § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi), nezřídka pak k těm, které s touto věcí vůbec nesouvisí (např. stěžovatelovy dluhy na veřejném zdravotním pojištění). Jak plyne z ustálené judikatury, argumentace vedená jiným směrem než ve vztahu k nosným důvodům napadeného rozsudku, není přípustná (tím spíše, pokud již krajský soud stěžovateli vysvětlil, že není v této věci vůbec relevantní a on na ní přesto setrvává, aniž by na závěry krajského soudu reagoval). Z usnesení ze dne 10. 9. 2009, čj. 7 Afs 106/2009-77, č. 2103/2010 Sb. NSS, plyne, že kasační stížnost, jejíž důvody nesměřují vůči výroku napadeného soudního rozhodnutí anebo důvodům, na nichž dané rozhodnutí stojí, je nepřípustná podle § 104 odst. 4 s. ř. s. (viz též usnesení ze dne 30. 6. 2020, čj. 10 As 181/2019-63, č. 4051/2020 Sb. NSS). Jelikož je kasační stížnost opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví (viz § 102 s. ř. s.), platí, že aby vůbec byla způsobilá k projednání, musí kvalifikovaným způsobem zpochybňovat právě rozhodnutí krajského soudu, proti němuž byla podána. Z toho důvodu tedy musí obsahovat polemiku s rozhodovacími důvody krajského soudu, nikoli jen opakovat žalobní body (srov. usnesení NSS ze dne 24. 9. 2020, čj. 8 As 63/2020-31).

[9] Jde-li pak o přípustnou část kasační argumentace, je třeba poukázat na to, že podmínkami, za kterých osoba není osobou v hmotné nouzi ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, se již judikatura Nejvyššího správního soudu zabývala. V rozsudku ze dne 13. 10. 2020, čj. 4 Ads 392/2018-39, soud vyložil, že „zákon o pomoci v hmotné nouzi definuje situace, kdy se osoba zásadně nepovažuje za osobu v hmotné nouzi, resp. stanoví podmínky, které musí být splněny pro přiznání statutu osoby v hmotné nouzi (§ 3). Jednou ze základních podmínek, aby osoba byla považována za osobu v hmotné nouzi, je předpoklad aktivity v rámci pracovního trhu nebo v rámci služeb zaměstnanosti, tj. vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání [§ 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi].“ Napadený rozsudek se od této judikatury nijak neodchyluje. Stěžovatelem odkazovaný rozsudek sp. zn. 6 Ads 367/2020 na nyní posuzovanou věc nedopadá, neboť se týkal jiných otázek – soud se zabýval zákonným požadavkem na pracovní aktivity žadatele v kontextu stanovení výše částky živobytí (§ 24 zákona o pomoci v hmotné nouzi), nikoli podmínkami, za kterých lze osobu považovat za osobu v hmotné nouzi. V tomto ohledu tedy není přijatelnost kasační stížnosti dána.

[10] Co se týče namítaného opomenutí druhého žalobního bodu, krajský soud se námitkou uvedenou v bodě 2 žaloby zabýval v bodě 15 a násl. napadeného rozsudku, ve kterém stěžovateli vysvětlil, že § 51 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi na jeho věc

nedopadá. Ani v této části proto nelze shledat hrubé pochybení soudu způsobilé založit přijatelnost kasační stížnosti.

[11] Totéž platí také pro argumentaci směřující k podjatosti uvedené soudkyně. Stěžovatel odvíjí důvody podjatosti od jejího postupu v nyní posuzované věci. I k této otázce již existuje ustálená judikatura vykládající § 8 odst. 1 větu poslední s. ř. s., podle kterého *důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech* (viz rozsudek NSS ze dne 2. 12. 2021, čj. 8 As 235/2019-45, bod 10, rozsudek ze dne 19. 4. 2022, čj. 9 As 62/2021-74, bod 24, nebo usnesení ze dne 9. 12. 2021, čj. Nao 253/2021-52).

[12] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, proto ji v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[13] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu NSS čj. 8 As 287/2020-33, část III. 4. a usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28). Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Žalovanému, který měl ve věci úspěch, nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[14] Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. zástupci, kterého soud stěžovateli ustanovil usnesením ze dne 2. 6. 2022, čj. 8 Ads 86/2022-66, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Odměna zástupce stěžovatele byla stanovena za jeden úkon právní služby spočívající v první poradě včetně převzetí a přípravy zastoupení (§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Odměnu ustanovenému zástupci soud nepřiznal za úkon podle písm. § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu (tj. písemné podání ve věci samé), neboť z obsahu a formy podání připojenému ke stručnému sdělení ke kasační stížnosti, které ustanovený zástupce soudu zaslal, je zjevné, že je zpracoval sám stěžovatel, a shoduje se s jeho podáním, které již zaslal soudu dříve. Zástupci stěžovatele tak náleží odměna ve výši 1 000 Kč [§ 7 bod 3 ve spojení s § 9 odst. 2 advokátního tarifu]. Vedle toho má zástupce stěžovatele též právo na náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce stěžovatele není plátcem DPH, celkově mu tedy přísluší odměna za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve výši 1 300 Kč. Tuto částku mu NSS vyplatí do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. srpna 2022

Milan Podhrázký
předseda senátu